

Aan de leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken
van de Tweede Kamer Staten-Generaal

Datum
1 juni 2023

Ons kenmerk
00253975/2023

Telefoon
0639837495, 0620756860

Contactpersonen
Joeri Redder-Veen, Ineke Baas

Bijlage(n)

Onderwerp
Commissiedebat Leefbaarheid en Veiligheid

Geachte leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken,

Binnenkort wisselt u met minister De Jonge van gedachten in het Commissiedebat Leefbaarheid en Veiligheid. Via deze brief geven de Nederlandse ggz en Valente u graag enkele zorgen en opmerkingen mee. Potentiële vragen aan de bewindspersoon zijn dikgedrukt.

Leefbaarheid is méér dan veiligheid

Het valt ons op dat brieven van bewindspersonen over dit onderwerp focus laten zien op het verbeteren van woningen, op de aanpak van (jeugd)criminaliteit in de wijk en op de 'harde' kant van veiligheid. Belangrijke thema's, maar wat ons betreft is er daardoor te weinig aandacht voor andere aspecten van leefbaarheid in de wijk.

Juist het 'Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid' moet inzetten op een integrale aanpak, met onderwijs, zorg en welzijnswerk en gericht op vroege signalering, talentontwikkeling en positieve gezondheid. Ook ontbreekt aansluiting bij programma's gericht op preventie zoals GALA en bijvoorbeeld de ketenaanpak Kansrijke start, versterken gezinnen en het versterken van de sociale basis. Wij zien dat dit programma weinig verbindt met landelijke stakeholders zoals bijvoorbeeld het programma 'Een Thuis voor Iedereen' dat wél doet. We missen interdepartementaal integraal werken, 'omzien naar elkaar', bewoners centraal stellen en het gezamenlijk optrekken. Met betrekking tot jeugd en jeugdzorg lijkt er kans dat de hervomingsagenda door de betrokken partijen wordt omarmd, waarin ook de noodzaak tot preventie van zwaardere hulp, juist in de buurt en nabij wordt benadrukt.

- ***Kan de bewindspersoon de coalitie Leefbare en vitale wijken -waar ook de Nederlandse ggz en Valente actief aan bijdragen- (beter) betrekken bij het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid?***

Concrete aanbevelingen

Wijken moeten leefbaarder worden, ook voor mensen met een psychische aandoening of zij die terugkeren in een woonwijk na verblijf in een instelling. Dat helpt opname en terugval te voorkomen. Hierdoor ontstaat meer sociale cohesie. Dat heeft dan weer goed effect op inclusiviteit, ook voor mensen met psychische problematiek die het moeilijker vinden om mee te doen in de samenleving.

Wij zien dat passende zorg en ondersteuning bijdragen tot leefbare en veilige wijken. Concreet:

- Goede maatschappelijke en sociale (basis-)voorzieningen die toegankelijk zijn voor iedereen;
  - Ontwikkelen van gemeenschapsopbouw;
  - Netwerkontwikkeling van vroegsignalering van schulden en mentale problematiek, initiatieven daartoe in wijken en scholen;
  - Ambulante specialistische zorg en ondersteuning, die flexibeler op- of afschaalbaar is;
  - Focus terug op de woon-zorgprestaties door gemeenten, woningbouwcorporaties, huurverenigingen en zorgaanbieders;
  - Om aansluitend op verblijf in een instelling of Beschermd Wonen de juiste zorg en ondersteuning thuis te bieden is sturing nodig op de inkoop (volume en prijs) van preventieve zorg. Dit kan door het stellen van normpercentages, monitoring en zo nodig ingrijpen.
- ***Kan de bewindspersoon toezeggen dat er hierover voldoende interdepartementale afstemming is (met VWS en met J&V)? Hoe stimuleert hij dat gemeenten samen met maatschappelijke partners inzetten op inclusieve wijken met een afgestemd zorgaanbod?***

Gezondheidsverschillen terugdringen

Uit diverse rapporten blijkt dat gezondheidsverschillen in Nederland toenemen. Dat wordt pijnlijk zichtbaar op wijkniveau. Een programma om 20 kwetsbare gebieden te helpen is dus niet onlogisch. Maar er zijn veel en veel méér wijken met concentratie van inwoners met een lage Sociaal Economische Score, en gecorreleerd daaraan lagere fysieke én mentale gezondheid. Logisch is om aan te sluiten bij het VWS-programma GALA, dat hierin voorziet en gericht is op bewoners met de grootste gezondheidsachterstanden. Wij maken ons zorgen over een te beperkte insteek van het programma. Het nu niet aanpakken van overige kwetsbare wijken leidt tot toekomstige kosten en problemen. Ook de focus is te beperkt. Van het hele programmateam is nu slechts één persoon verantwoordelijk voor het verbreden en delen van kennis over integrale leefbaarheid naar andere wijken. Preventief en/of integraal beleid gericht op het beslechten van gezondheidsverschillen in kwetsbare wijken komt zo in de knel. In het programma lijkt de woningbouwopgave op dit moment dermate urgent, dat dit andere aspect achterwege blijft.

- ***Kan de bewindspersoon het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid verbreden naar alle lage SES wijken die hiermee aan de slag willen? Let daarbij ook op de samenhang met het programma 'Een Thuis voor Iedereen', benut de expertise van de zorg- en maatschappelijke partners om blindstaren op de woningbouwopgave te voorkomen.***

Gebiedsgerichte financiering

De minister en zijn ambtsgenoten bij andere betrokken ministeries (zoals VWS en J&V) zouden er goed aan doen om voor de programma's WoZo, IZA, het GALA, Een Thuis voor Iedereen, school en omgeving (voorheen rijke schooldag) en soortgelijke, wijkgerichte programma's een gezamenlijke, gebiedsgerichte én ontschotte financiering te maken. Een gedeelde pot geld die integraliteit en toegang bevordert. Nu moet namelijk elke partij vanuit de doelen van het eigen programma of departement middelen aanvragen.

- ***Is de bewindspersoon bereid om met ambtsgenoten de mogelijkheid van een gebiedsgerichte gezamenlijke financiële pot te onderzoeken?***

Knelpunten oplossen

Het komt voor dat partners binnen de hierboven genoemde programma's tegen knelpunten aanlopen. Daarvoor zijn dan soms oplossingen in wet- en regelgeving mogelijk of creatieve oplossingen. Denk aan vereenvoudigingen zoals bijvoorbeeld een voorstel voor een schuldenwet waar [Taco Schaafsma een helder betoog](#) over heeft gehouden in het rondetafelgesprek 'sneller uit de schulden'. Dan houden we heel veel mensen en geld over om mensen op een andere manier hulp te bieden.

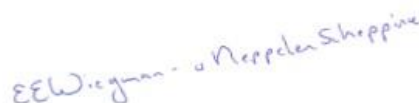
- **Vraag de bewindspersoon een escalatietafel in te richten waar samenwerkende programmapartners systeembelemmeringen kunnen agenderen. Zodat het ministerie kan coördineren of dit met hulp van landelijke partners óf wet- en regelgeving kan worden opgelost.**

Wij wensen u een vruchtbaar commissiedebat toe. Voor nadere vragen over deze brief kunt u contact opnemen met Joeri Veen (de Nederlandse ggz) of met Ineke Baas (Valente).

Met vriendelijke groet,

De heer Drs. J.J.L. Pepers
directeur de Nederlandse ggz

Mevrouw Drs. E.E. Wiegman-van Meppelen Scheppink
directeur Valente

De heer Drs. J.A. Staal
directeur-bestuurder Sociaal Werk Nederland